

Małgorzata Klauze

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Przejawy kreatywności językowej w komponowaniu określeń wyglądu psów w socjolekcie miłośników psów¹

Wstęp

Obecnie zjawisko komunikacji międzyludzkiej ulega nieustającym przemianom. Zmiany te wywołane są przede wszystkim przez globalny dostęp do międzynarodowej sieci elektronicznej, współcześnie najpopularniejszym narzędziem komunikowania się między ludźmi jest bowiem internet. Jedną z form komunikacji internetowej stanowi forum internetowe. Forum takie może mieć charakter ogólny i skupiać użytkowników niepołączonych żadną więzią, wspólnym hobby czy innym czynnikiem powodującym, że dana grupa ludzi zaczyna mieć charakter grupy środowiskowej. Internetowa grupa dyskusyjna może jednak skupiać ludzi, których łączy ten sam obiekt zainteresowań² – na przykład miłość do zwierząt.

¹ Artykuł stanowi część badań nad socjolektem miłośników psów, będącym tematem rozprawy doktorskiej pt.: *Socjolekt miłośników psów. Studium leksykalno-pragmatolingwistyczne* pisanej pod kierunkiem prof. zw. dr. hab. Anny Piotrowicz w Zakładzie Frazeologii i Kultury Języka Polskiego UAM. Jednostki leksykalne badanej odmiany środowiskowej przyporządkowano do kilku pól tematycznych. Niniejsze rozważania obejmują leksykę mieszczącą się wyłącznie w polu tematycznym „wygląd psa”.

² Badania nad odmianami języka, które wiążą się z grupami społecznymi, trwają w polskim językoznawstwie od wielu lat. Liczne prace poświęcono

Miłośnicy psów, tak jak miłośnicy innych czworonogów (na przykład kotów³), tworzą środowisko, które połączone jest bliską relacją. Niniejszy artykuł poświęcony jest analizie warstwy leksykalnej wypowiedzi publikowanych na internetowych forach psiarzy⁴. W przeprowadzonych przeze mnie badaniach skupiłam się na ukazaniu bogactwa językowych sposobów kreowania określeń wyglądu psów, jakimi posługuje się środowisko psich pasjonatów.

Specyfika komunikacji internetowej

Komunikowanie się w przestrzeni wirtualnej coraz częściej zaczyna zastępować komunikację w świecie rzeczywistym. Internetowe rozmowy przybierają różnorakie formy: czatu, wiadomości wysyłanych za pomocą aplikacji Messenger, serwisu Twitter itd. Bardzo powszechną formą rozmów internetowych są fora. Ten typ kanału komunikacji rozwija się bardzo dynamicznie. Jego przewaga nad innymi komunikatorami polega na tym, że dyskusja na forach może być prowadzona przez wiele osób i można do danej rozmowy wrócić w każdym momencie [zob. Staszewska 2010: 197-208].

Język komunikacji internetowej (w tym język forów) wyróżnia się kilkoma charakterystycznymi elementami. Przede wszystkim język użytkowników internetu cechuje wysoki stopień potoczności – widocznie jest przenikanie właściwości języka mówionego do języka forów, czyli do języka nowej piśmienności, i na odwrót [Skudrzyk 2005: 137-139]. Co istotne, odmiana ustna polszczyzny jest uwarunkowana przez elementy swoiste dla komunikacji *face to face* [zob. Szpunar 2006], czyli: dialogowość rozmowy, sponta-

socjolektom, np. gwarze marynarskiej [Kołodziejek 1994], żargonowi kryminalistycznemu [Uniszewski 1999], socjolektowi kulturystów [Piekot 2008], językowi subkultur młodzieżowych [Zgólkowa 1996], subkulturze punków [Lewandowski 2007] czy słownictwu parolotniarzy [Pędzich 2012] lub alpinistów polskich [Niepytańska-Osiecka 2014].

³ Por. J. Senderska 2013: s.?

⁴ Określenie *psiarz* stosuję tu jako potoczne i niewartościujące. O historii pojęcia *psiarz* zob. Żarski 2012: s.?

niczność konwersacji, oraz przez powiązanie dialogu z konkretną sytuacją (sytuacyjność) [Ożóg 2001: 89]. Występowanie tych czynników wynika z tego, że w internecie (mimo braku bezpośredniego kontaktu z naszym współrozmówcą) możemy prowadzić dialog (na czatach) lub dyskusję (na forach). Inne elementy specyficzne dla komunikacji sieciowej to: anonimowość, kreowanie wizerunku własnej osoby, zanikanie różnic między nadawcą a odbiorcą, nieoficjalność, a także kolokwialność (zniesienie reguł poprawności interpunkcji i ortografii), hipertekstowość, dialogowość, spontaniczność, ekspresywność i emocjonalność [Grzenia 2006: 97–118]. Te dwie ostatnie cechy są najbardziej widoczne w internetowych dyskusjach na forach internetowych. Fora internetowe są bowiem doskonałym miejscem do oglądu przejawów kreatywności językowej, która determinowana jest często przez emocje użytkownika języka. Poza tym elektroniczne komunikaty forumowiczów (również środowiska miłośników psów) bardzo często przypominają swego rodzaju szyfr, kod czytelny wyłącznie dla użytkowników danego socjolektu. Psiarze w tym aspekcie wykazują wyjątkową inwencję, co spróbuję pokazać podczas analizy konkretnych jednostek leksykalnych w dalszej części artykułu.

Charakterystyka źródeł

Analizowany materiał językowy pochodzi z forów internetowych, które łączą miłośników psów. Są to przede wszystkim fora kynologiczne, które stanowią swoiste fankluby psów, np.: dogomania.com, krakvet.pl, psy.pl, psy-pies.com. Zwykle tego typu fora internetowe mają strukturę tematyczną: podzielone są na wątki tematyczne, na których użytkownicy mogą dyskutować, wymieniać informacje na temat konkretnych problemów: zdrowia, pielęgnacji, tresury itd. Wypowiedzi internautów, które stanowiły bazę materiałową niniejszego artykułu, pochodzą również z forów gromadzących pasjonatów konkretnej rasy, np.: amstaff-pitbull.eu, bialyjack.pl, forum.labradory.org czy owczarek.pl. W tego typu grupach dyskusyjnych psiarze poruszają najrozmaitsze tematy związane z ich rasowymi

pupilami: zdrowia, prawa, tresury itd. Część materiału badawczego eksцерpowałam również z forów internetowych o tematyce ogólnej: forum.gazeta.pl, zapytaj.onet.pl.

Językowe mechanizmy wzbogacające pole tematyczne „wygląd” w socjolekcie miłośników psów

Wśród materiału leksykalnego, który składa się na socjolekt miłośników psów, znajduje się około 90 leksemów należących do pola tematycznego⁵ „wygląd”. Stanowi to około 12% środowiskowego słownictwa psiarzy. Podkreślić należy, że nazwy wyglądu psów są w tym socjolekcie bardzo często także określeniem rasy psa. Cecha związana z wyglądem czworonoga zwykle jest elementem charakterystycznym psa danej rasy i determinuje to, jakie słowo utworzy jego właściciel. Z tego powodu niektóre określenia zaliczyć należy zarówno do pola tematycznego „wygląd”, jak i „rasa”. Jednostki leksykalne zakwalifikowane do grupy „wygląd”, jak i te z pozostałych pól tematycznych wyodrębnionych w toku analizy, powstały w drodze różnorodnych mechanizmów językowych. Analiza zebranego materiału leksykalnego pozwala na wyróżnienie kilku zabiegów wzbogacających socjolekt miłośników psów. Są to:

- neologizmy słowotwórcze (ok. 40 określeń, tj. ok. 45% analizowanego zasobu leksykalnego) – tego rodzaju określenia to konstrukcje jednowyrazowe, które stanowią twórcze zdublowanie już istniejącego terminu;
- neologizmy semantyczne (ok. 40 określeń, ok. 45%) – tego typu jednostki przejęte są z różnorodnych odmian języka, zwłaszcza z polszczyzny potocznej;
- frazeologiczne neologizmy strukturalne (ok. 10 połączeń wyrazowych, tj. ok. 10%).

⁵ Pojęcie *pole tematyczne* przyjmuję za: Smółkowa 2001: 98–99.

Neologizmy słotwórcze

Jednym z nadrzędnych sposobów wzbogacenia słownictwa (zwłaszcza środowiskowego) jest neologizacja słotwórcza. Według Stanisława Grabiasa: „nowość okazuje się jednym z zasadniczych kryteriów, pozwalających na wyodrębnienie spośród innych określonego socjalnego wariantu języka” [Grabias 1976: 103]. Zasadniczą funkcją neologizacji jest uzupełnienie braków w słownictwie, nie tylko nominatywnym, ale i ekspresywnym [zob. Grabias 1978 i 1981; Sękowska 2012: 98], dlatego znaczny udział neologizmów w analizowanej odmianie języka można wytłumaczyć chęcią wyrażenia pozytywnego ładunku emocjonalnego.

W wielu odmianach polszczyzny (również w socjolekcie miłośników psów) źródłem powstawania neologizmów jest derywacja. Najbardziej produktywnym mechanizmem słotwórczym wykorzystywanym przez psiarzy w procesie tworzenia nowych wyrazów jest derywacja (zwykle dodatnia) [Grzegorzczkowska, Laskowski, Wróbel 1999: 363–364]. Według Renaty Grzegorzczkowskiej wśród znaczeń derywatów modyfikacyjnych powstałych na drodze derywacji dodatkowo i ujemnej wymienić można kilka typów. Są to: wielkość, płeć, wiek (młodość) osoby (istoty) oraz emocje nadawcy [Grzegorzczkowska, Laskowski, Wróbel 1999: 375–376]. To właśnie emocje pełnią najważniejszą funkcję w procesie nazywania psów przez ich właścicieli (również tworzenia określeń wyglądu pupili). Takie modyfikacje należy identyfikować z mechanizmem językowego wartościowania rzeczywistości [Piekot 2008: 113].

Najwięcej socjolektalnych określeń wyglądu psów powstało w wyniku derywacji sufiksальной. Podobne zjawisko zaobserwować można w słotwórstwie psich imion [Warda-Radys 2013: 437]. Najczęściej pojawiającym się sufiksem jest *-ek*: *bezogonek* „pies bez ogona”: „I ostatnie zdjęcie Julianka **bezogonka** – jak widać nic na urodzie nie stracił :)” [forum-miau.pl]; *mopek* „pies o sierści strukturalną przypominającej mop”: „Fajny piesek. Lubię takie **mopki**. Na pewno byłby wspaniałym sprzątaczem do podłóg” [zapytaj.onet.pl]; *szorstek* „pies o szorstkiej sierści”: „jestem posiadaczką takie-

go szorstka i zostawia dużo sierści na dywanie” [dogomania.com]; *tricolorek/trikolorek* „pies o trójkolorowym umaszczeniu”: „Bigi to młody, wielkiej urody piesek, średniej wielkości, o krótkiej, czarnej, lśniącej sierści”⁶ [e-zwierzak.pl]; „Fliperek śliczny **trikolorek**, spokojny szuka domu po śmierci właściciela” [oddam-psa.pl].

Sporadycznie pojawiającym się sufiksem jest *-ik*: *dredzik* „pies o sierści poskręcanej w sfilcowane sznurki przypominające dredy (zwykle o rasie komondor)”: „**Dredzik** trafił do schroniska z ulicy. Nikt się do niego nie przyznaje. **Pies** jest bardzo zaniedbany, sierść wymaga całkowitego zgolenia” [krotoszyn.eadopcje.com]; *mikrusik* „pies niewielkich rozmiarów”: „Mini labek wyadoptowany [...] to przecież fajny mikrusik!” [adopcje.labratory.org], a także sufiks *-nik*: *klusecznik* „pies o podłużnym ciele i niewielkich rozmiarów”: „To typ krótkonogiego, uroczego klusecznika. Mimo pozornie śmiesznej postury, jest piesek kształtny i bardzo sympatyczny” [schronisko.olsztyn.pl].

Wśród pojawiających się sufiksów jest również *-acz*: *plaskacz* „pies o płaskiej kufie”: „a co do schroniska, to niestety to do którego ja chodzę jest na drugim końcu, ale p. ta stronka do której Ci wysłałam link, tam jest pełno **plaskaczy jak mój piesio**” [wizaz.pl]; *puchacz* „pies o gęstej, puchatej sierści”: „Chcemy by nasz **piesek** miał troszkę dłuższą sierść, najlepiej podobną do psów które wymieniałem wcześniej (czyli taki trochę puchacz)” [forum.mamapsa.pl]. Pojawiają się także takie sufiksy, jak: *-ak*: *dredziak* „pies o sierści poskręcanej w sfilcowane sznurki przypominające dredy (zwykle o rasie komondor)”: „Pozdrawiam wszystkich psiarzy zakochanych w swoich rasach – ja wpadłam po uszy w **dredziaki**” [molosy.pl]; *parówczak* „pies o niewielkiej podłużnej posturze wyglądem przypominający parówkę”: „Niskopodłogowiec, parówczak, przegubowe szczęście, czyli komu w głowie zawróciły kundelki” [TVP.info.pl]; *szorściak* „pies o szorstkiej sierści”: „Koperek, niewielki **szrościak**, grzeczny, niekonfliktowy, Koperek lat ma raptem 7” [alegratka.pl].

⁶ Cytaty pochodzące z forów internetowych przytaczam w oryginalnym kształcie językowym.

Sporadycznie pojawiającymi się sufiksami są: –arz: *dredziarz* „pies o sierści poskręcanej w sfilcowane sznurki przypominające dredy (zwykle o rasie komondor)”: „Dziś wychodzimy naprzeciw zainteresowaniu społecznemu wyrażanemu na Facebooku i prezentujemy zdjęcie **dredziarza** po ostrzyżeniu. Niestety, psiak ma pretensje i wszystkim za złe, że pozabawiliśmy” [hotelzwierzat.com]; –as: *cielas* „otyły pies”: „mój Flik też jest spasionym cielasem, mało łązi” [psy24.pl] – podstawą słowotwórczą tego określenia jest *cielak*; –ok: *klapiok* „skłapnięte ucho psa”: „Amstaffa kupiłam z **klapioka-mi** i wiedziałam, że zostawię je. Wprawdzie bardziej podobają mi się psy z kopiowanymi **uszami**, ale osobiście nie zdecydowałabym się na wykonanie takiego zabieg” [psiaki.pl].

Występują także formy feminatywne utworzone za pomocą sufiksu –ka: *bezogonka* „suczka bez ogona”: „Kiwi to **bezogonka**, płęć: suka wiek: 6 lat 9 miesięcy rasa: mieszaniec, opis adopcji: zaadoptowana” [adopcje.org]; *marmurka* „suka o wielokolorowym tzw. marmurkowym umaszczeniu”: „sunia marmurka pieszczołtliwie zwana Mirką już jako szczeniak pierwszy raz została bezdomna. Nie jednokrotnie została skrzywdzona przez człowieka” [facebook.com].

W analizowanym materiale leksykalnym odnaleźć można także formy utworzone za pomocą sufiksów typowo apelatywnych – tworzących substantywizowane przymiotniki: –aty: *plaskaty* „pies o płaskiej kufie”: „Jest to odrębny nurt naszej pracy – pomoc dla **psów** nazwanych przez nas pieszczołtliwie plaskatymi – o płaskich pyszczkach, czyli w typach rasy shih tzu, pekińczyk, mops, buldożek” [dogomania.com]; –owy: *bezogonkowy* „pies bez ogona”: „Te psy to drobniejsza i ogoniasta Ita i **bezogonkowy** Gabor” [molosy.pl]; forma feminatywna: –owa: *bezogonkowa* „suka bez ogona”: „Onka bezogonkowa czeka na pana” [zoomia.pl]; –owaty: *parówkowaty* „pies o niewielkiej podłużnej posturze wyglądem przypominający parówkę”: „uroczy parówkowaty Wilczek do adopcji!” [cafe-animal.pl].

Interesującą grupą leksemów należących do języka środowiska psich pasjonatów są formacje z członami *wielko-* i *mikro-*, które wskazują na wielkość czworonoga: *mikropies* „pies niewielkich

rozmiarów”: „Bo zdecydowanie częściej niż „o jaki słodki piesek” czy po prostu „o, pies” słyszę, że właśnie przebywam z mopem, szczurem, myszą, zabawką, tym czymś... i że „pies zaczyna się od 10 kilo” – no to hallo – mikropies też pies czy jednak nie? ;)” [obifru.pl]; *mikrosunia* „suka niewielkich rozmiarów”: „W naszym Ośrodku na adopcję oczekuje odebrana interwencyjnie, mała 4/5-kilogramowa mikrosunia Julka. Sunia ma ok. 10 lat” [schroniak.pl]; *wielkopies* „duży pies”: – „Dexter, kochający ludzi wielkopies szuka domu! Dexter to młody, około 4 letni pies sporych gabarytów” [gumtree.pl].

Frazeologiczne neologizmy strukturalne

Wśród sposobów wzbogacania socjolektu miłośników psów wymienić można także komponowanie nominatywno-ekspresywnych związków frazeologicznych. Podczas ekscerpcji materiału kierowałam się kryterium frekwencyjnym – za jednostkę leksykalną tworzącą socjolekt miłośników psów uznałam określenia pojawiające się częściej niż jeden raz (co najmniej kilkakrotnie) i znajdujące potwierdzenie w różnych kontekstach. Za jedną z takich konstrukcji uznać można określenie *nakrapiane cudo* „pies w łatki”: „Oddam psa!!! Wesoly, nieduzy psiak, wpatrzony w człowieka **nakrapiane cudo**” [zoomia.pl]. Inne tego typu frazeologizmy określają zwykle rodzaj umaszczenia czworonoga: *rude szczęście* „pies o rudym umaszczeniu”: „Rude szczęście Kapi z olsztyńskiego schroniska!” [dogomania.com]; *rude szczęście na czterech łapach* „pies o rudym umaszczeniu”: „Craig-rude szczęście na czterech łapach szuka domu!” [przezswiatzlbradorem.pl], a także rodzaj sierści: *kudłate szczęście* „pies o kudłatej sierści”: „kudłate szczęście czeka na Ciebie!” [zoomia.pl].

Interesującą grupą tego typu połączeń wyrazowych stanowią określenia psów o niewielkiej posturze: *pies torebkowy* „pies o niewielkiej posturze, mieszczący się w damskiej torebce”: „Przeraża mnie robienie na siłę z yorka psa torebkowego” [dogomania.com]; *pies niskopodwoziowy* „niewielki pies o krótkich łapach”: „Szeryf

– niskopodwoziowy pies wilczurek Olsztyn” [olx.pl]; *pies niskopodłogowy* „niewielki pies o krótkich łapach”: „To Gacek-pies niskopodłogowy!” [przygarnij zwierzaka.pl]; *przegubowe szczęście* „niewielki pies na krótkich łapach”: „Niskopodłogowiec, parówczak, przegubowe szczęście, czyli komu w głowie zawróciły małe kundelki” [tvp.info.pl].

Neologizmy semantyczne

Kolejnym sposobem wzbogacania leksyki psiarzy jest neosemantyzacja. Udział neologizmów semantycznych wśród określeń wyglądu psów to około 21% wszystkich nazw. Okazuje się zatem, że podstawowym źródłem, z którego czerpie środowisko wielbicieli psów, jest słownictwo polszczyzny ogólnej. Jak zaznacza Barbara Pędzich: „derywacja semantyczna [...] jest procesem skierowanym na zewnątrz, wykraczającym poza granice jednej odmiany, a więc mającym charakter ekspansywny – nowe znaczenie powstaje przecież na użytek innego wariantu języka” [Pędzich 2012: 87]. Neosemantyzmy występujące w słownictwie miłośników psów można podzielić na kilka grup, w zależności od tego, jaki był mechanizm ich powstania. Najwięcej neologizmów semantycznych tworzących nazwy wyglądu psów utworzono w wyniku rozszerzenia znaczenia.

Wśród wyekscerpowanych na forach internetowych określeń wyglądu psów wyrazami, którym nadano nowe znaczenie, są na przykład nazwy słodczy: *czekolada* „pies o maści czekoladowej; labrador w kolorze czekoladowym”: „Madziu twoja **czekolada** ma tak piękną i lśniąca sierść CUDO. Co mu dajesz i jak ją pielęgnujesz? Czy Twój jak był jeszcze mały też miał taki troszkę wypłowiały kolorek” [labratory.info]; *biszkopt* „pies w o maści koloru biszkoptowego; labrador w kolorze biszkoptowym”: „**Biszkopt** ma około 1,5 roku i waży ok 25 kg. Na razie wygląda na starszego **psa**, bo zmienia sierść i jest jeszcze niedożywiony” [adopcje.labratory.org]. Te dwa leksemy przyporządkowane są także do pola tematycznego „rasa”, ponieważ znacznie częściej odnosi się je do określania rasy labrador retriever niż jakiegokolwiek innego psa.

Kolejną grupą jednostek, którym nadano nowe znaczenie, kreując nazwy wyglądu psów, są nazwy jedzenia, np.: *buła* „rodzaj fryzury dla psa (zwykle pudla lub maltańczyka)”. „Kokardki pożyczamy. W międzyczasie buła na główce małej opada” [maltanzyk.moje-forum.net]; *parówka* a) „pies rasy jamnik”: „Wielkość **jamnika** ma zatem same zalety, a przy okazji zawsze zwraca uwagę obcych. Bo kto z nas nie słyszał komentarza: O, pies **parówka!**” [klubjamnikow.pl]; b) „każdy pies o niewielkiej podłużnej posturze”: „to są takie śmieszne psy i bardzo pocieszne, zawsze gdy miałem doła i jak podeszła do mnie taka **parówka**, to od razu śmiać mi się” [demotywatory.pl]; *rogalik* „ogon psa kształtem przypominający rogalik”: „np. u welsh corgi ogon w kształcie rogalika, luźno zakręcony nad grzbietem” [pies.pl]; *trufla* „końcówka psiego nosa”: „Zrogowacenie, spękanie, krwawienie **trufl**i nosowej może być zwiastunem choroby u psa” [pies behawiorysta.pl].

Pośród określeń wyglądu psa, które wyekscerpowałam z internetowych grup dyskusyjnych skupiających wielbicieli psów, nazwami, którym nadano nowe znaczenie, są określenia elementów ubioru: *kryza* „długa sierść wokół szyi”: „Problem w tym, że nowa szata słabo coś rośnie i **piesek** robi się nieco łysawy. Brzuszek zrobił się już różowutki, **kryza** jest nierówna” [psy.pl]; *maska* „ciemniejsza od umaszczenia podstawowego, zwykle czarna sierść na kufie psa”: „Perfekcyjnie proste łapy przednie o grubej i mocnej kości. Mocne i muskularne tylne łapy. Elastyczna i ciężka skóra. Krótka sierść bez podszerstka, lekko szorstka w dotyku. Maść, przegowana, płowa, głowa czarna lub z czarną maską” [knieja.pl]; *okulary* „okrągłe jasne okolice sierści na kufie psa”: „Pies ma od spodniej strony ogona, znaczenia na kufie, tolerowane są tzw. okulary wokół oczu” [mastifybetanski.com.pl]; *pompon* „o psie rasy pudel, którego sierść wyglądem przypomina pompony”: „To ja z innej beczułki. Jak uczyć pompona żeby sam trzymał ślicznie w górze ogonek?” [psyipudle.fora.pl]; *portki* „dłuższa sierść na kończynach psa”: „Doszedłem do wprawy, że potrafię w 5 minut maszynką „zrobić” boki i **portki** psa a w następne 5 – całutki łalok” [psiakość.pl]; *skarpetki* „biała sierść na łapach psa przypominająca skarpetki”: „mój piesio ma piękne

takie jakby białe skarpetki” [dogomania.com]; *szata* „sierść psa”: „Rzeczywiście **szata psa** ma ogromny wpływ na jego wygląd oraz atrakcyjność. Niestety bywa też czasem przyczyną alergii” [pazurem.pl]; *żabot* „długa sierść na dolnej części szyi psa”: „tak jak w damskiej eleganckiej bluzce jest **żabot** tak **pies** ma coś na wzór tego pomiędzy dwiema przednimi łapami ma białą sierść” [zapytaj.onet.pl].

Jedną z grup określeń, które otrzymały nowe znaczenie, są nazwy innych zwierząt: *cielak* „otyły pies”: „Kara za kupę powinna być ze 2000 zł to by wszyscy sprząтали i mieliby małe psy, a nie takie cielaki” [forum.gazeta.pl]; *motylek* „pies o uszach wyglądem przypominających skrzydła motyla (również o rasie pallion)”: „**Motylki** też momentalnie tracą włos znajdując się w stresującej, obcej sytuacji” [psy.elk.pl]; *nietoperz* „pies o uszach przypominających uszy nietoperza”: „Piękny psiak mój nietoperz kochany” [psy.pl]; *niedźwiedź* „duży pies”: „Dziś duży pies pirenejski nadal pracuje przy stadach [...] zwykle spokojny misio potrafi się przeistoczyć w szarżującego niedźwiedzia” [psy.pl].

Kolejną grupę wyrazów stanowią określenia dotyczące osób: *arystokrata* „pies o eleganckim wyglądzie”: „To był piękny pies-arystokrata. Teraz mamy plebejusza, ale równie mądrego. Będzie dobrze Fart, bo twoje imię zobowiązuje” [forumgk24.pl]; *blondyn* „pies o jasnej sierści (zwykle o psie rasy labrador retriever)”: „mój blondyn dziś się zerwał na spacerze za jakąś blondynką :P” [psy-pies.com].

Nazwami, którym nadano nowe znaczenie, są również określenia akcesoriów do sprzątania: *mop* „pies rasy owczarek węgierski, którego sierść wyglądem przypomina mop”: **Pies – mop**. Impo-nujący pies, który przyciąga wzrok głównie ogromną ilością skóry [doglife.pl]; *szczotka* „rodzaj ogona psa przypominający wyglądem szczotkę”: „Ogon szczotkowaty – tak zwana szczotka na ogonie oznacza włos jednakowej długości” [psy-pies.com] oraz nazwy broni: *miecz* „ogon psa kształtem przypominający miecz”: „te ich ogony to są w kształcie miecza” [dogomania.com]; *szabelka* „ogon psa kształtem przypominający szablę”: „Tak robiła moja airedalka

– na ringu elegancka szabelka – na spacerach, w chwilach wielkiego szczęścia – ogon prawie dotyka pleców” [terierkowo.fora.pl]. Ciekawą grupę nazw, którym nadano nowe znaczenie stanowią określenia związane z motoryzacją: *niskopodwoziowiec* „pies o krótkich łapach”: „Niewątpliwymi atutami naszych niskopodwoziowców są ich niewielkie rozmiary” [sledzpies.pl]; *niskopodłogowiec* „pies o krótkich łapach”: „Crass młody pies piesek szorstkowłosy niskopodłogowiec szuka domu” [olx.pl]; *przegubowiec* „pies o krótkich łapach”: „Koral to taka śmieszna parówka :) Długie ciało, krótkie łapy, przegubowiec. Pies o oryginalnej urodzie, przy tym bardzo sympatyczny z charakteru” [cafeanimal.pl].

Podsumowanie

Zaprezentowane przeze mnie słownictwo określające niestandardowe nazwy wyglądu psów w socjolekcie psich pasjonatów jest dowodem na niebywałą kreatywność językową psiarzy. Użytkownicy forów internetowych tworzący leksykę specyficzną dla środowiska miłośników psów mają nieograniczoną wyobraźnię (dla której z pewnością inspiracją są czworonogi i emocjonalny do nich stosunek), przypuszczać zatem można, że słownictwo to będzie się w dalszym ciągu rozwijać.

W analizowanych przeze mnie wypowiedziach pochodzących z internetowych grup dyskusyjnych skupiających psiarzy widać, że wykorzystują oni mechanizmy językowe charakterystyczne zarówno dla polszczyzny ogólnej, jak i innych socjolektów. Wśród jednostek leksykalnych należących do kategorii „wygląd psa” określenia powstałe na drodze neologizacji słowotwórczej to około 45% analizowanych w niniejszym szkicu wyrazów; tyle samo określeń powstało na drodze neosemnatyzacji, najmniej odnotowałam frazeologicznych neologizmów strukturalnych (ok. 10 połączeń wyrazowych, tj. ok. 10%). Ten znaczny udział nowych wyrazów w słownictwie badanego środowiska jest dowodem na najbardziej zmienną cechę psiarzy – miłość do swoich pupili. Środki słowotwórcze pełnią w głównej mierze funkcję ekspresywną i służą pozy-

tywnemu wartościowaniu [Grabias 2001: 177–197], stąd w języku psiarzy zaobserwować można taką słownikową kreatywność. Tworzenie nowej leksyki podporządkowane jest też często potrzebie ekonomizacji, o czym świadczy formowanie określeń wyglądu psów w drodze substantywizacji (np. określenie *marmurek* zamiast „pies o umaszczeniu w kolorze marmurkowym” itd.).

W języku miłośników psów trudno odnaleźć określenia negatywnie wartościujące, ta grupa środowiskowa wyróżnia się bowiem wyłącznie pozytywnym stosunkiem do obiektu będącego przedmiotem rozmów na forach internetowych, czyli ukochanego czworonoga. W języku tej grupy widoczne jest stosowanie formantów, które powszechnie zaliczane są do dodatnio nacechowanych, by podkreślić pieśzczotliwy charakter określeń (*biszkopcik*, *trikolorek*, *mikrusik*). Zaznaczyć należy, że psiarze, opisując wygląd czworonoga za pomocą słowa, które jest podkreśleniem takiej cechy zwierza, która niekoniecznie dodaje mu urody (np. krótkie łapy), konstruują je w sposób żartobliwy, nigdy ośmieszający (np. *niskopodwoziowiec*). Najistotniejszym wnioskiem, który płynie z niniejszych rozważań, jest to, że odwoływanie się do pozytywnych emocji odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu tej leksyki.

Bibliografia

- Grabias S. [1976], *Neologizm jako narzędzie w badaniach socjalnych wariantów języka*, [w:] *Miejska polszczyzna mówiona. Metodologia badań: materiały z konferencji naukowej w Sosnowcu w dniach 20–21 czerwca 1974 roku*, Lubaś W. (red), Uniwersytet Śląski, Katowice, s. 103–114.
- Grabias S. [1978], *Derywacja a ekspresja*, [w:] *Studia nad składnią polszczyzny mówionej. Księga referatów konferencji poświęconej składni i metodologii badań języka mówionego (Lublin 6–9 X 1975)*, Grabias S., Mazur J., Pisarkowa K., Skubalanka T. (red), Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław, s. 89–102.
- Grabias S. [1981], *O ekspresyjności języka: ekspresja a słowotwórstwo*, Wydawnictwo Lubelskie, Lublin.

- Grabias S. [2001], *Język w zachowaniach społecznych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin.
- Grzegorzczkowska R., Laskowski R., Wróbel H., red. [1999], *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Grzenia J. [2007], *Komunikacja językowa w Internecie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Kołodziejek E. [1994], *Gwara środowiskowa marynarzy na tle subkultury marynarskiej*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.
- Lewandowski M. [2007], *Język subkultury punków*, Wydawnictwo „Poznańskie Studia Polonistyczne”, Poznań.
- Niepytalska-Osiecka A. [2014], *Socjolekt polskich alpinistów. Analiza leksykalno-semantyczna słownictwa*, Wydawnictwo Libron, Kraków.
- Ożóg K. [2001], *Polszczyzna przełomu XX i XXI wieku. Wybrane zagadnienia*, Wydawnictwo Otwarty Rozdział, Rzeszów.
- Pędzich B. [2012], *Jak powstaje socjolekt? Studium słownictwa parolotniarzy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- Piekot T. [2008], *Język w grupie społecznej: wprowadzenie do analizy socjolektu*, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Angelusa Silesiusa, Wałbrzych.
- Senderska J. [2013], *Słownictwo miłośników kotów (uwagi na podstawie wypowiedzi użytkowników tzw. forów prozwierzęcych)*, [w:] *Słownictwo specjalistyczne i specjalne w komunikacji*, Jodłowiec M., Tereszkievicz A. (red), Krakowskie Towarzystwo Popularyzowania Wiedzy o Komunikacji Językowej „Tertium”, Kraków, s. 133–142.
- Sękowska E. [2012], *Neologizmy słowotwórcze we współczesnej polszczyźnie (wybrane tendencje)*, „Eslavística Complutense”, nr 2, s. 97–103.
- Skudrzyk A. [2005], *Czy zmierzch kultury pisma? O synestezji i analfabetyzmie funkcjonalnym*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- Smółkowa T. [2001], *Neologizmy we współczesnej leksyce polskiej*, Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego PAN, Kraków.
- Szpunar M. [2006], *Społeczności wirtualne – realne kontakty w wirtualnym świecie*, [w:] *Społeczeństwo informacyjne. Aspekty funkcjonalne i dys-*

- funkcjonalne*, Haber L., Niezgoda M. (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, s. 158–167.
- Staszewska J. [2010], *Wulgaryzacja przekazu jako wyróżnik języka w komunikacji na forach internetowych*, „Acta Universitatis Lodziensis, Folia Linguistica” 45, s. 197–208.
- Uniszewski Z. [1999], *Żargon zawodowy pracowników śledczych i operacyjnych. Problematyka kryminalistyczna*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław.
- Warda-Radys L. [2013], *Słowotwórstwo form pochodnych psich imion*, [w:] *Słowotwórstwo w różnych odmianach języka: materiały piątej konferencji językoznawczej poświęconej pamięci profesora Bogusława Krei*, Badyda E., Maćkiewicz J., Rogowska-Cybulska E. (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk, s. 435–449.
- Zgółkowska H. [1996], *Język subkultur młodzieżowych*, [w:] *O zagrożeniach i bogactwie polszczyzny*, Miodek J. (red.), Towarzystwo Przyjaciół Polonistyki Wrocławskiej, Wrocław, s. 229–239.
- Żarski W. [2012], *Pies – ewolucja pojęcia i jego realizacji leksykalnych w polszczyźnie*, [w:] *Pies w kulturach świata*, Skorupska-Raczyńska E., Rutkowska J., Żurawska-Chaszczeńska J. (red.), Wydawnictwo Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej, Gorzów Wielkopolski, s. 77–88.